

Monitoring motorických schopností ve vztahu k tělesnému vývoji u současných předškolních dětí

Rozvoj techniky nepřináší jenom pokrok a zkvalitnění života, ale v některých oblastech působí i negativně. Takovým příkladem je vztah dnešních dětí a adolescentů k elektronice a internetu. Vedle rozvoje závažných poruch komunikace, socializace i osobnostního profilu v dospělém věku, na jejichž riziko dětští psychologové opakovaně upozorňují, je tato „činnost“ spojena s trendem hypokineze. Somatické následky nedostatečného pohybu jsou zřejmé – rozvoj nadváhy a obezity, poruchy růstu a pubertálního vývoje (zejména u chlapců), ortopedické problémy apod. Oblast ortopedických komplikací pak přímo souvisí s poruchou fixace základních pohybových stereotypů. Jak ukázala řada studií, fixace patologických pohybových stereotypů v dětském věku, která vede k rozvoji svalových dysbalancí, již nelze nikdy zcela napravit, a to ani cílenou pohybovou aktivitou. Předškolní věk je z těchto pohledů extrémně exponovaným obdobím, kdy se souběžně s fixací základních pohybových stereotypů fixují i skeletální struktury (sagitální zakřivení páteře, podélná nožní klenba) a dochází k první proměně postavy. Přesto je údajů o tělesném a motorickém vývoji dětí v tomto období velmi málo. Úkolem diplomové práce bylo zhodnotit úroveň motorického vývoje a držení těla u současných českých dětí v mateřských školách, vyhodnotit vztah této úrovně k hmotnostní proporcionalitě a tělesnému složení a podat nástin sekulárního trendu vývoje motorických schopností od roku 1977.

Vyšetření dětí probíhalo v mateřských školách od května 2013 do ledna 2014, projektu se zúčastnilo 6 mateřských škol, celkem bylo vyšetřeno a testováno 208 dětí (101 chlapců a 107 dívek). Ochota MŠ i rodičů byla, jako již v poslední době tradičně, velmi malá. Testování tak proběhlo pravděpodobně v MŠ s větší vstřícností k pohybovým aktivitám, což se zřejmě projevilo v somatickém profilu souboru. Děti byly vyšetřeny antropometricky (celkem 32 parametrů), hodnocena byla tělesná výška, hmotnostní proporcionalita a tělesné složení (Matiegka). Dále byla také posuzována kvalita držení těla skríningovou metodou podle Mathiase a složitější metodou hodnocení posturálních funkcí podle Jaroše a Lomíčka. Motorické schopnosti byly testovány 4 standardizovanými testy vhodnými pro předškolní věk – běh na 20 m s pevným startem (rychlostní schopnosti), skok daleký s odrazem snožmo (dynamická explozivní síla DK), hod míčkem pravou a levou rukou (dynamická explozivní

síla HK) a hluboký předklon s dosahem ve stoji (flexibilita). Jak měření, tak motorické testování probíhalo za standardizovaných podmínek pod vedením téže osoby. Pro posouzení dokončení první proměny postavy byla testována Filipínská míra.

Členění práce odpovídá doporučenému schématu. Teoretická část je přehledná, podává informace o sledovaných markerech. Výsledky DP jsou jasně a srozumitelně prezentovány jak textovou formou, tak formou grafickou a tabelární. I když soubor testovaných dětí vykazoval nižší prevalenci nadváhy a obezity, potvrdila se nelichotivá situace v motorické výkonnosti i kvalitě držení těla. Trend motorické výkonnosti, a to v sekulárním měřítku, ukazuje na vysoce signifikantní propad rozvoje motorických schopností současných předškolních dětí, zejména manipulativních aktivit, které vyžadují učení a trénink. Rovněž kvalita držení těla je obecně zhoršená – validnější metoda posturálních standardů našla dokonalé držení těla pouze u 1 dítěte (0,6 %), vadné držení u 77 dětí (43 %)! Oddíl „Diskuse“ z velké části nejprve opakuje a sumarizuje hlavní výsledky, teprve ve druhé polovině přináší i širší pohled na sledovanou problematiku. Protože studie motorického vývoje předškolních dětí v české ani v zahraniční literatuře prakticky neexistují, byl hodnocen pouze trend dalšího vývoje v navazujících školních věkových kategoriích. Závěr přehledně a výstižně shrnuje hlavní výsledky ve vztahu k formulovaným hypotézám.

Diplomová práce má 101 stran, z toho 13 stran referencí. V seznamu literatury je správnou a jednotnou formou citováno 127 literárních zdrojů a 2 zdroje internetové. Zpracování DP po formální stránce je pečlivé, bez zjevných formálních nedostatků.

Zapojení diplomantky do projektu bylo spontánní a iniciativní. Velmi oceňuji náročnou práci při sběru dat. Nejenom antropometrické vyšetření, ale zejména realizace motorických testů u předškolních dětí se zachováním standardizovaného postupu a objektivity je extrémně náročná.

Z pozice vedoucího DP konstatuji, že cíle diplomové práce byly splněny. Práce odpovídá požadavkům na diplomové práce v odborném magisterském studiu a doporučuji ji k obhajobě. Navrhuji klasifikaci výborně.

V Praze, dne 26. 5. 2015

doc. RNDr. Petr Sedlak, Ph.D.